

Könyvtári infografikák – tényképek a tengerentúlról

Az infografikák mindennapi életünk szerves és kedvelt részei, a gyors és közérthető tájékozódás, valamint az online közösségi befolyásolás marketingeszközei. Tanulmányunkban az Amerikai Egyesült Államokból (USA) származó infografikák bemutatásán és elemzésén keresztül ismertetjük a tengerentúl közkönyvtárügyének főbb adatait és trendjeit, de nem titkoljuk, hogy célunk ennél jóval több. A bevált gyakorlatok közzétételével szándékunk a hazai könyvtári infografikák készítésének előmozdítása, színvonalas tartalmak terjesztésének serkentése, hiszen meggyőződésünk szerint a magyar könyvtárak világában is igen nagy szükség mutatkozik a döntéshozók ilyen jellegű befolyásolására, a szakmai közönségkapcsolatok (pr) és a könyvtári-könyvtárosi imázs e modern módszerrel történő javítására.

Az infografika definiálása

„Az infografika alkalmazott grafikai terület, a rajz, fénykép és a szöveg együttes alkalmazása, mind-ezen területek formanyelvének felhasználásával létrejött illusztráció. Több mint egy fénykép, összetettebb, mint egy rajz és sokkal informatívabb, mint az önmagában álló írott szöveg. Célja minden esetben az információközlés. A jó infografika figyelemfelkeltő, informatív, közérthető. A nyomtatott sajtóban mindig kevés helyet takarékosan bányik, adott nagyságú helyen többet mond el, mint a puszta szöveg vagy sajtófotó. A jó infografika mindig 3 dolog – és ezzel párhuzamosan 3 szakterület – találkozásaként jön létre: 1. a nyers adat, azaz az információ, amit tartalmaz (adatelemezés) 2. az üzenet, amit át akarunk adni vele (kommunikáció) 3. a grafika, ami gyönyörködtet és könnyen befogadhatóvá teszi az egészet (dizájn)”¹ – olvasható a Wikipédián.

Tudományos alapossággal közelít a kérdéshez egy, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) égisze alatt, 2011-ben EU-s támogatással készített tanulmány,² mely részletesen feltárja a témakör napjainkra kiterjedté vált szakirodalmát³ és tisztázza az alapfogalmakat. Ebből a dolgozathoz idézünk a továbbiakban. Az infografika célja „a már létrejött, jellemzően adat-szerű, számsorokból, statisztikai nyersanyagból vagy ismeretek formalizálható egységeiből álló információs állománynak olyan formára való hozása, átalakítása, amelynek révén a megértés könnyebb és gyorsabb, a kulcsösszefüggések felismerése pedig lehetővé válik.”⁴

Az infografikák „ábrázolják vagy feltárják az információban rejlő mintázatokat, a köztük lévő kapcsolatokat, hogy azok meggyőzés, vagy döntéshozatal alapjai lehessenek.”⁵ „Az infografika talán legnagyobb kihívása, hogy egyensúlyban tartsa egyfelől a helyesen feldolgozott és érdemi információt, másfelől ennek adekvát, felhasználóbarát és esztétikus, grafikai megjelenítését. Vagyis egy olyan információs grafika, amely tökéletes pontossággal ábrázol ugyan egy összetett adathalmazt, de olyan módon teszi ezt, hogy nem csökkenti a befogadó és a befogadandó közötti «kognitív szakadékot», kudarcot”⁶ – vallják a szakemberek.

A legfrissebb szakirodalomhoz az Amazonon böngészve juthatunk, az utóbbi évek terméséből néhány példa:

- COOK, Gareth: The Best American Infographics 2014. Boston, MA, Houghton Mifflin Harcourt, 2014, 160 p. ISBN 978-0547974514;
- KRUM, Randy: Cool Infographics: Effective Communication with Data Visualization and Design. Indianapolis, IN, Wiley, 2013. 368 p. ISBN 978-1118582305;
- LANKOW, Jason – RITCHIE, Josh – CROOKS, Ross: Infographics: The Power of Visual Storytelling. Hoboken, NJ, Wiley, 2012. 264 p. ISBN 978-1118314043.

Az infografikák hagyományosan professzionális vektorgrafikus és kiadványszerkesztő szoftverek segítségével, előre feldolgozott adatokból készülnek. Legelterjedtebbek az Adobe Illustrator és az InDesign termékei, a nyílt forráskódú (open source)

és ingyenesen (teljes körűen) használhatók közül pedig az Inkscape és a Scribus szoftverek. A közelmúltban megjelent online alkalmazások még népszerűbbek, ezekkel az adatok importálása után közvetlenül, webes felületen keresztül alakíthatók ki a grafikák sablonok (template) használatával. Ilyen infografika-készítő eszközök a Visua.ly⁷ vagy a Piktochart.⁸ További lehetőségekről számos internetes összeállítás, segédlet informál.⁹

A grafikai szoftverek piacán túl, a versenyszférában körbenézve temérdek céget találunk, amelyek megrendelésre vállalják professzionális infografikák tervezését, illetve kivitelezését. Többek között a Garnet Media oldalain is foglalkoznak az online kommunikáció egyre népszerűbb válfajával, az infografikával, mely „*emészthető, sőt szórakoztató formában ad át az olvasónak olyan tudásanyagot, aminek befogadása egyébként szöveges formában megterhelő és talán unalmas is lenne.*”¹⁰

Elmondható, hogy manapság – a kommersz, online szórakoztatóiparral kapcsolatostól a tudományos információkig terjedő skálán – megannyi területen találkozhatunk infografikákkal. A hivatalos szervezetek¹¹ mellett az online (hír)média¹² is egyre gyakrabban alkalmazza olyan összetettebb ismeretek átadására, melyek vizualizálva könnyebben áttekinthetők, mint leírt formában.

Amerikai könyvtári infografikák

Közleményünkben erőteljes válogatás után bemutatunk az internetes kereséseink során fellelt 24 db követendő és megítélésünk szerint a hazai viszonyokra is adaptálható, 2007–2014 között keletkezett¹³ infografikát, melyeken keresztül egyúttal az Amerikai Egyesült Államok (USA) könyvtárügyének jellegzetességeit és aktualitásait is közvetítjük – tényekben és képekben. Bár sokszor nem lehetséges egyértelmű határvonalat húzni az infografikák cél szerinti csoportosításánál, az áttekinthetőség végett mégis meg kellett tennünk, így a következő egységek szerint haladunk a feltárásban:

1. Általános fókuszú, ismeretterjesztő infografikák,
2. Marketing, külső pr, lobbis irányultságú infografikák,
3. Belső pr, könyvtárosi hivatás az infografikákban,
4. E-könyves infografikák.

Munkánkat a TMT hasábjain korábban olvasható, elsősorban a New York-i közkönyvtári fejleménye-

ket elemző írásaink szerves folytatásának tekintjük.¹⁴

Az illusztrációként beillesztett, válogatott képek általában csak részletek az eredeti infografikák tartalmából, melyek nem mindig az ismertett adatokat mutatják, hanem további statisztikákra világítanak rá. Mivel jellemzően függőleges (vertikális) irányban, hosszú formátumuk van, így hiánytalan megjelenítésük nyomtatásban sokszor akadályokba ütközne. A teljes méretű grafikák az egyes leírások alatti forrásmegjelölésből (URL) tölthetők le.

Általános fókuszú, ismeretterjesztő infografikák

Az infografikák megszólított célcsoportja széles körű: elsősorban könyvtárhasználóknak, oktatóknak és a diákságnak, de akár döntéshozók számára, a könyvtárakról alkotott képük formálására készültek. Tartalmuk ezért nem specifikus, szakmai jellegű, inkább az USA könyvtárügyének történetéről, állomásairól, jelentős személyeiről és intézményeiről adnak számot. A grafikák illusztrációkon (híres amerikai könyvtárosok, neves épületek képein) alapulnak, csak alkalmanként vonultatnak fel számszerű adatokat, ilyenkor is leginkább a könyvtárak állományára vonatkozó (néhol történeti) tényeket.

Az infografikákat jellemzően az idegenforgalom és nem a könyvtárszakma tájáról érkező készítőik jegyzik, forrásként nyilvánosan elérhető dokumentumokat megjelölve. Az ismeretterjesztő jellegű infografikák olyannyira általános jellegűek voltak a többi vizsgált darabhoz képest, hogy az amerikai könyvtárügyet taglaló, részletesebb elemzésüktől el kellett tekintetünk.

1. Cím: Evolution of the Noble Librarian

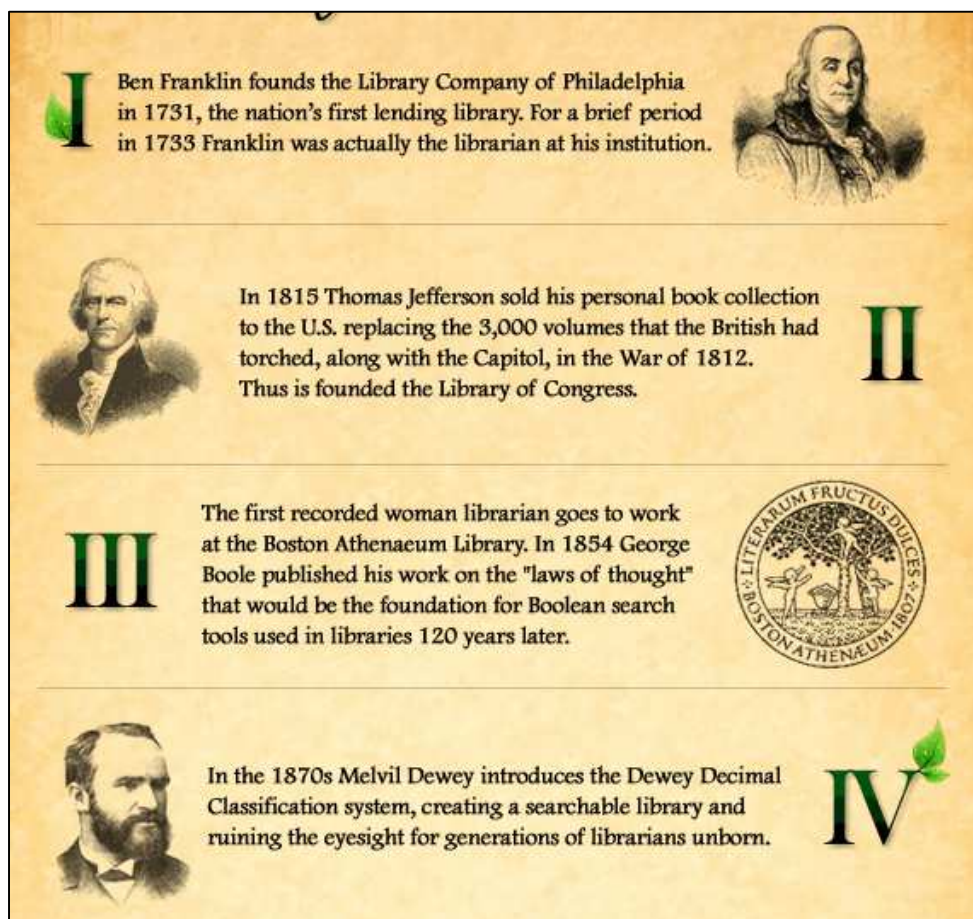
Készítő: Master Degree Online

Létrehozás: A Master Degree Online alkotta meg a könyvtáros szakma iránti érdeklődés felkeltésére.

Tartalom: Az amerikai könyvtárügy állomásait helyezi el időrendben Benjamin Franklin 1733-as könyvtárosi szerepvállalásától kezdve a könyvtár- és információtudomány (Library and Information Science, LIS) kifejezés 1980-as évekbeli megjelenéséig, illetve a könyvtárosság mai szerepének kiszélesedéséig (1. ábra).

Forrás:

<http://master-degree-online.com/infographic-evolution-of-the-noble-librarian>

1. ábra Részlet az Evolution of the Noble Librarian infografikából
Forrás: <http://master-degree-online.com/infographic-evolution-of-the-noble-librarian>

II. Cím: Largest Libraries in the World

Készítő: Graphs.net

Létrehozás: A Graphs.net a Wikipedia adatait alapul véve a legnagyobb állományú könyvtárakat állította a gyűjtemény nagysága szerinti csökkenő sorrendbe.

Tartalom: A világ legnagyobb állományú könyvtárainról közöl fotót, az általuk birtokolt dokumentumaik számával. Legnagyobbak a Kongresszusi Könyvtár (Library of Congress, LOC) és a British Library – egyenként 150 milliós tételszámokkal.

Forrás:

<http://graphs.net/largest-libraries-in-the-world-infographic.html>

III. Cím: America's 100 Largest Libraries

Készítő: TravellInsurance

Létrehozás: A TravellInsurance gyűjtése az ALA (American Library Association) adatai alapján.

Tartalom: Az USA 100 legnagyobb állományú könyvtárát méretarányos sávokkal és térképen elhelyezve vizualizálja a grafika (2. ábra).

Forrás:

<http://tobereadbooks.com/americas-100-largest-libraries-infographic>

IV. Cím: Library of Congress by Numbers

Készítő: BestCollegesOnline.com

Létrehozás: A Best Colleges Online által 2012-ben készített ábra a könyvtár szolgáltatásait bemutató cikkéhez.

Tartalom: A LOC honlapjáról¹⁵ a Kongresszusi Könyvtár legfontosabb tényadatait szemlélteti.

Forrás:

<http://www.bestcollegesonline.com/blog/2012/09/26/the-teachers-guide-to-the-library-of-congress>

2. ábra Részlet az America's 100 Largest Libraries című infografikából

Forrás: <http://tobereadbooks.com/americas-100-largest-libraries-infographic>

V. Cím: WPA and Libraries in Indiana

Készítő: Callie McCune

Tartalom: Az indianai könyvtárak nagy gazdasági világválság megoldásában játszott szerepéről szól – szakirodalmi források alapján – a grafika, melynek tanulságai ma is érvényesek lehetnek.

Forrás:

<http://eduscapes.com/history/course/projects/wpa.jpg>

Marketing, külső pr, lobbizás irányultságú infografikák

A legnagyobb csoportot alkotják azok a grafikák, amelyek célként a könyvtárakról alkotott közkep javítását, szolgáltatásaik elismertségének fokozását tűzik ki. Az USA könyvtárai számára – bár a grafikák értékeiből számszerűen is láthatóan, nagyságrendekkel jobban finanszírozottak, mint az európai kontinens jelentős részének hasonló funkciójú intézményei, mégis – különösen a gazdasági válság éveitől létfontosságú, hogy kommunikálják fenntartóik és a társadalom felé hasznosságukat, szolgáltatási rendszerük megkerülhetetlenségét a 21. században. Számítalan belső használatú, főként a fenntartónak készülő anyag is készül a könyvtárak mutatóinak kommunikálására külföldön és itthon egyaránt, de a publikus, marketingorientáltással, nyilvános felületeken terjesztett dokumentumok között az infografikás megoldások veszik át a vezető szerepet az elmúlt évek nemzetközi gyakorlatában.

A grafikák készítői könyvtárosok, könyvtári szervezetek (nem egynek maga az American Library Association, az ALA) és a könyvtárakkal üzleti, illetve partneri viszonyt ápoló információs vállalatok (pl. Elsevier, Online Computer Library Center – OCLC). Célcsoport a döntéshozók, a közvetlen fenntartók köre és végső soron potenciális (adófizető) használóként az egész társadalom. Az adatok jellemzően az ALA-tól és az IMLS-től (Institute of Museum and Library Services) származnak.

Jellemző adatcsoportok, melyekre – konkrét számokkal tűzdelve – bővebben kitérünk a következőkben:

- állomány mérete
  - dokumentumok száma;
  - elektronikus források;
- használati statisztikák
  - kölcsönzések;
  - látogatók;
- a szolgáltatások körének ismertetése
  - wifi elérés;

- o álláskeresési lehetőségek;
- o képzések;
- pénzügyi adatok.

Ahol gazdasági adatok is kerültek a grafikára, ott többségben a büdzsé megnyirbálásával kapcsolatos, forráskivonásokra vonatkozó számokat közölnek, annak érdekében, hogy az emelkedő felhasználási mutatókkal ellentétbe állítsák a könyvtárakra nehezedő terheket. Az ALA adatai szerint (ld. a U.S. Public Libraries Weather the Storm című infografikát):

- 2012-ben a könyvtárak 57%-a nyilatkozott számottevően csökkenő forrásokról;
- 2011-ben ez az arány 60%;
- 2010-ben 58%;
- 2009-ben pedig 40%.

Máshol a nonprofit szektor szereplőjeként a könyvtárak logisztikai tevékenységét állítják ellentétbe a profitorientált szolgáltatók tevékenységével, a könyvtári rendszer kapacitásait nagyvállalatok tarifáiba átváltott összegekkel (ld. a How Libraries Stack Up: 2010 című infografikát):

- 629 millió amerikai dollár/év – az USA könyvtárakban tartott informatikai kurzusok számított ellenértéke;
- 3,2 milliárd amerikai dollár/év – az USA könyvtárak által biztosított konferencia-helyszínek piaci értéke (286 munkanappal számolva);
- 82 millió amerikai dollár/nap – a kölcsönzések logisztikai szolgáltatási díja a FedEx világcég kiszállításaihoz mérten.

VI. Cím: Boston Public Library

Készítő: Boston Public Library, Stephen Abram

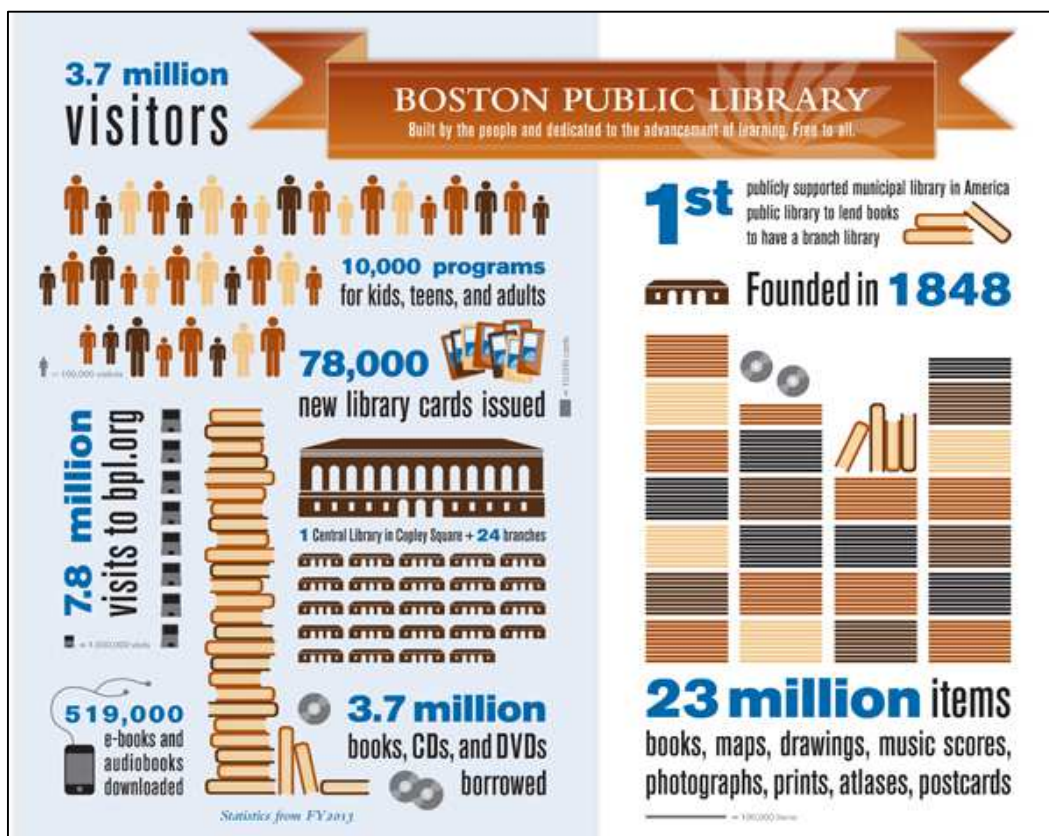
Létrehozás: Stephen Abram könyvtári szakember marketing célú munkája 2013 szeptemberéből.

Tartalom: Az adatok alapján 2013-ban a könyvtárban:

- a dokumentumok száma: 23 millió egység;
- a látogatók száma: 3,7 millió fő;
- a kölcsönzések száma: 3,7 millió darab;
- az e-bookok használata: 519 000 letöltés (3. ábra).

Forrás:

<http://www.bpl.org/press/2013/09/16/boston-public-library-by-the-numbers>

3. ábra **Boston Public Library** című infografika

Forrás: <http://www.bpl.org/press/2013/09/16/boston-public-library-by-the-numbers>

VII. Cím: How Libraries Stack Up: 2010

Készítő: OCLC (Online Computer Library Center)
Létrehozás: 2010-ben könyvtárosok közreműködésével, az ALA és az IMLS, valamint saját adatai alapján készítette az OCLC.

Tartalom: A 2007–2011 közötti időszakra vonatkozó, az USA 16 600 közkönyvtárának súlyát érzékeltető tényeket – piaci szereplők hasonló tevékenységeivel összevetve – ismerteti a grafika:

- könyvtárlátogatók: 1,4 milliárd/év;
- olvasójeggyel rendelkezők: 151 millió/év;
- kölcsönzések: 7,9 millió/nap;
- ingyenes könyvtári wifi használat: 12 000 hotspot;
- álláskeresés: 300 000/nap;
- karriertanácsadók: 13 000 könyvtár;
- képzések: 5 400/nap;
- pénzügyi adatokat ld. a fejezet elején (4. ábra).

Forrás:

http://www.oclc.org/content/dam/oclc/reports/pdfs/214109usf_how_libraries_stack_up.pdf

VIII. Cím: Librarians in the Digital Age

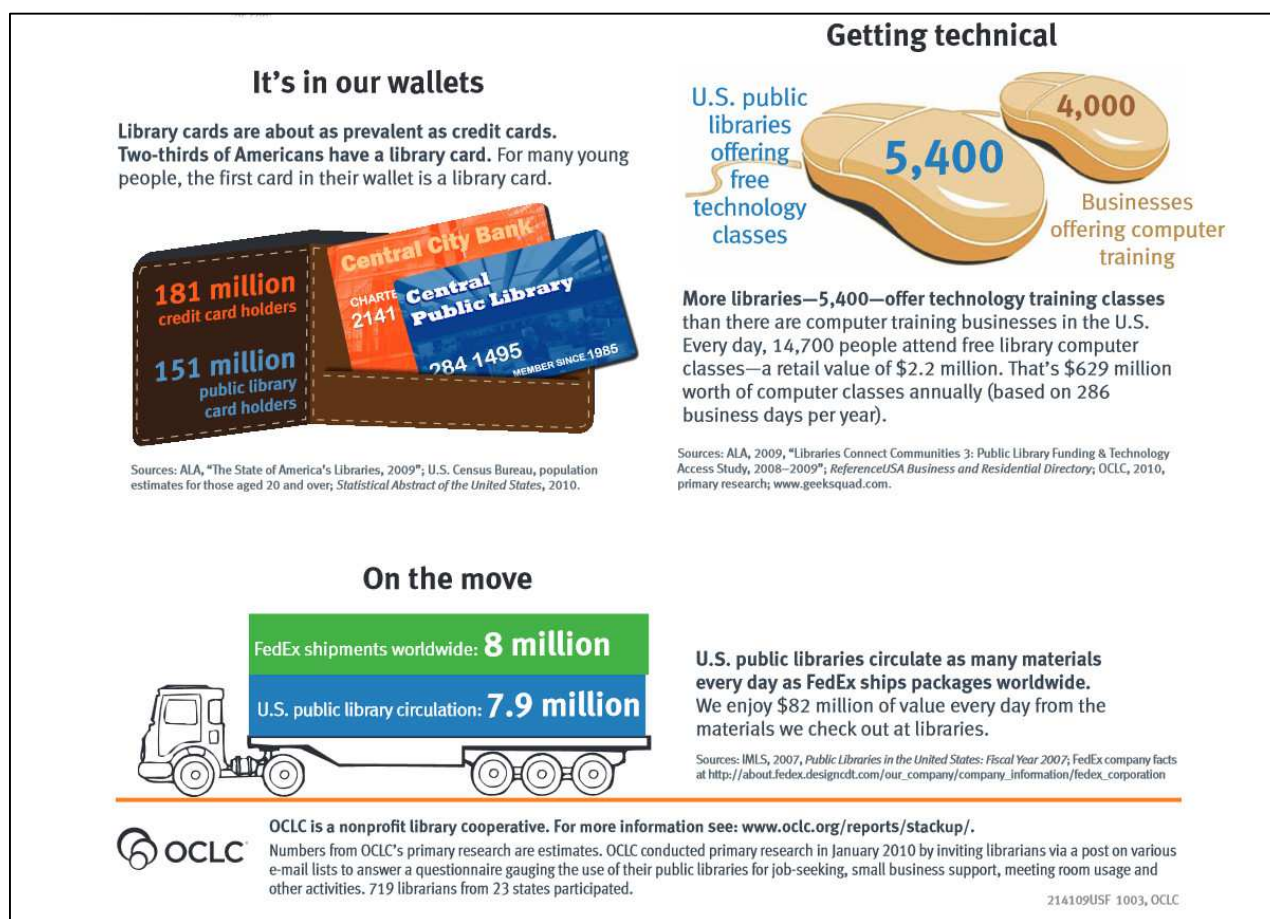
Készítő: University of Southern California, Online Library Science Degree, Creative Signals

Tartalom: A könyvtárosok megújult feladatainak (custodian – digital custodian: gyűjteménygondok, guide – digital guide: kalauz, pr officer – digital pr officer: közösség-szervező) ismertetésére szolgál, az USA könyvtáira vonatkoztatott – ALA-tól és IMLS-től származtatott, 2010-es és 2011-es – adatai a következők:

- könyvtárhasználók: 297,6 millió;
- wifi használati lehetőség: 86%;
- elektronikus források: 18,5 millió e-book, melyből a könyvtárak 67%-a kölcsönöz is (5. ábra).

Forrás:

<http://ebookfriendly.com/libraries-matter-library-infographics/librarians-digital-age-infographic>

4. ábra Részlet a How Libraries Stack Up: 2010 című infografikából

Forrás: http://www.oclc.org/content/dam/oclc/reports/pdfs/214109usf_how_libraries_stack_up.pdf

The Librarian's New Role

The traditional librarian played many roles:

Today's librarian takes on the same duties, adapted for new media and user needs:

CUSTODIAN

Selecting and caring for physical materials

DIGITAL CUSTODIAN

*Providing access to electronic and physical materials
Maintaining specialized knowledge of digital databases
Evaluating electronic materials and acquiring licenses*

GUIDE

Assisting users in finding relevant materials

DIGITAL GUIDE

*Educating patrons about use of digital library services and generalized digital literacy
Providing virtual service to users, often through library websites*

PR OFFICER

Maintaining connections with community institutions and other libraries

DIGITAL PR OFFICER

*Developing relationships with database managers, electronic publishers, etc.
Hosting community events
Partnering with other libraries to increase access to materials*

5. ábra Részlet a Librarians in the Digital Age című infografikából

Forrás: <http://ebookfriendly.com/libraries-matter-library-infographics/librarians-digital-age-infographic>

IX. Cím: Libraries – The Original Search Engine and Still Moving Forward

Készítő: Encore Dataproducts, Inc.

Létrehozás: 2013 decemberében az Encore DataProducts USA-beli műszaki cikkforgalmazó cég a könyvtárak folyamatos (technológiai) fejlődéséről az ALA 2010–2012 közötti adatain alapuló infografikát készített.

Tartalom: Az USA közkönyvtáraiban:

- a látogatók aránya felnőtt lakosságból: 58%;
- a wifi használati lehetőség: 89%;
- az álláskeresési szolgáltatás igénybevételére mód nyílik: 92%;
- az elektronikus források száma: 158,7 millió (felsőoktatási könyvtárak), több mint 18,5 millió (közkönyvtárak).

Forrás:

http://www.encoredataproducs.com/blog/2013/12/why_libraries_rule_the_world.html

X. Cím: I am a Social Librarian

Készítő: Elsevier, LibraryConnect

Létrehozás: 2013 szeptemberében Colleen DeLory, az Elsevier munkatársa a könyvtárosok megítéléséről, korszerűségükről Twitteren posztolt infografikáját megjelentette az elsevier.com-on is.

Tartalom: A könyvtárosok 21. századi szerepei:

- Curator, creator and promoter – kurátor, előállító, támogató;
- Educator – oktató;
- Filter and connector – szűrő/válogató, összekötő;
- Facilitator and experimenter – segítő, kísérletező;
- Beacon – irányadó (6. ábra).

Forrás:

<http://www.elsevier.com/connect/infographic-portrait-of-a-social-librarian>

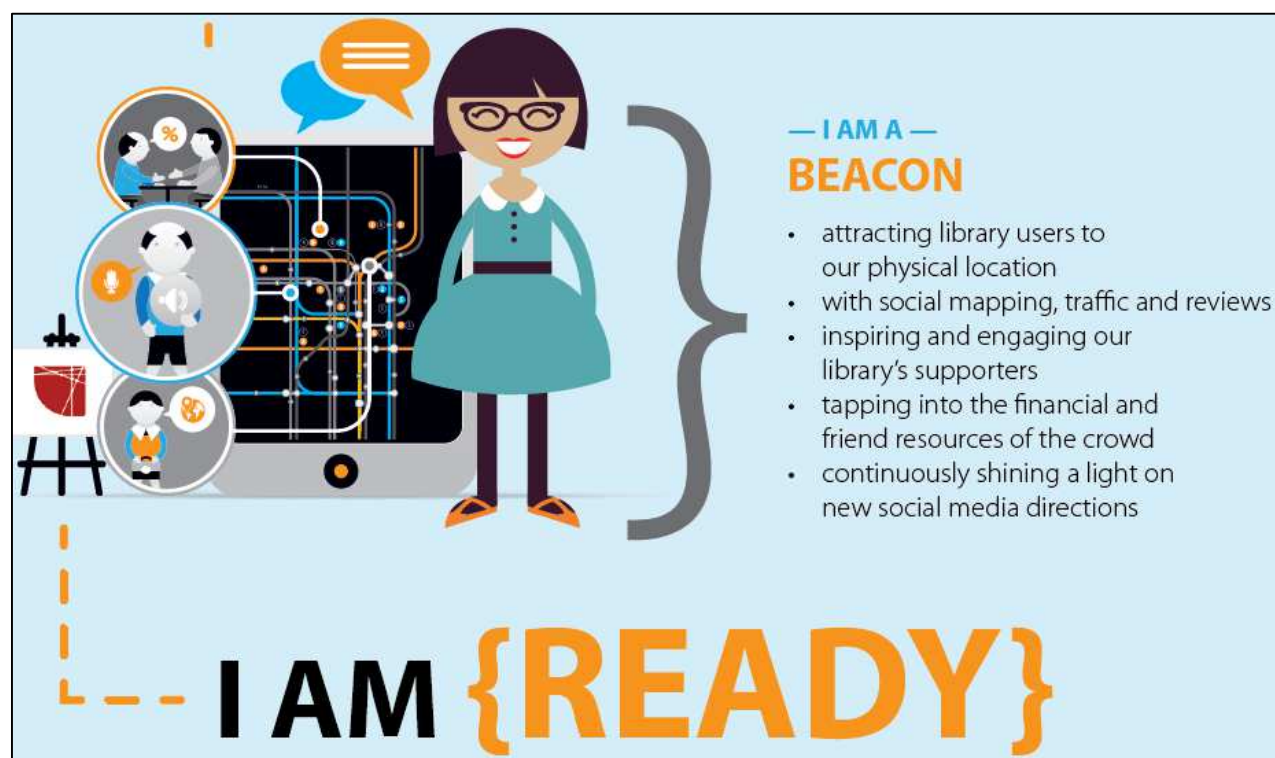
XI. Cím: Why Support Your Local Library?

Készítő: ALA, IMLS

Létrehozás: A 2012-es, roppant terjedelmes összeállítás célja a könyvtárak támogatói körének (pl. önkéntesek, adományozók, törvényhozók) bővítése a költségcsökkenések és a használati adatok szemléltetése útján.

Tartalom: Az USA közkönyvtári adatai:

- látogatók: 1,4 milliárd/év;
- olvasójegy: 151 millió db (az amerikaiak 2/3-a birtokol kártyát);
- kölcsönzések számának növekedése: 17% (gyermekkönyvek) és 26% összesen, az elmúlt tíz esztendőt tekintve;
- internet: 86%-ban ingyenesen elérhető;

6. ábra Részlet az I am a Social Librarian című infografikából

Forrás: <http://www.elsevier.com/connect/infographic-portrait-of-a-social-librarian>

- álláskeresések: naponta 300 000 fő, 90,1%-ban elérhetők a vonatkozó adatbázisok;
- képzések: 90,2%-uk informatikai tréninget kínál, ahol térítésmentesen napi 14 700-an vesznek részt; évente 2 millió gyermekfoglalkozás zajlik; 6,2%-uk segítséget is nyújt a házi feladatok el-készítéséhez;
- elektronikus források: 67,2% kölcsönöz e-bookot, 26,7% olvasóeszközt (pl. Kindle, Nook) is;
- pénzügyi adatok: 60% nyilatkozott csökkentett vagy alacsony büdzséről, melynek eredményeként 16% mérsékelte a nyitva tartási idejét. 0,4% – a finanszírozás szövetségi kormánytól eredő része; 7,9% – a felajánlásokból, alapítványokból származó arány (7. ábra).

Forrás:

<http://www.swissarmylibrarian.net/2012/08/22/why-support-your-local-library-infographic>

XII. Cím: Toronto Public Libraries are Busy

Készítő: Canadian Centre for Policy Alternatives (CCPA)

Létrehozás: Egy 2012 novemberében publikált könyvtárfejlesztési dokumentum¹⁶ felhasználásával szemlélteti a torontói közkönyvtár népszerűségét. Tanulmányunkba „kakuktktojásként” vettük fel, mert ugyan nem USA-beli intézményről szól, kanadai példa, de jelentőségénél fogva tanulságos lehet.

Tartalom: A Torontói Városi Könyvtárban a

- látogatók száma: 19,1 millió 2011-ben (ezzel szemben a városi nevezetességeket 17,6 millió-an nézték meg);
- kölcsönzések száma: 32 millió 2010-ben (Észak-Amerika legnagyobb forgalmat bonyolító könyvtára, a világon pedig a második.)

Forrás:

<https://www.policyalternatives.ca/publications/facts-infographics/infographic-how-much-do-torontonians-love-their-public-libraries>

XIII. Cím: Check it Out: How Public Libraries Cherished – and Challenged

Készítő: City Town Info

Létrehozás: Az infografikán felsorolt, 2009–2013 közötti hivatalos forrásokból (pl. ALA, Government Reports) készült összeállítás.

Tartalom: Az USA közkönyvtári adatai:

- internet: a teljes amerikai lakosság 26%-a a könyvtárakban fér hozzá, a könyvtárak 62%-a a térségben egyedülként biztosítja az elérést;
- álláskeresések: az előbbi mintából 36% keresett már munkát a könyvtárból;
- képzések: az előbbi mintából 16% részt vett már online könyvtári képzésen;

7. ábra Részlet a Why Support Your Local Library? című infografikából

Forrás:

<http://www.swissarmylibrarian.net/2012/08/22/why-support-your-local-library-infographic>

- elektronikus források: 76%-uk szolgáltat e-könyveket;
- pénzügyi adatok: 2011-ben a könyvtárak 57%-a, míg 2009-ben 40%-uk nyilatkozott csökkentett vagy alacsony büdzséről.

Forrás:

<http://www.citytowninfo.com/infographics/public-library-adaptive-success.html>

XIV. Cím: **U.S. Public Libraries at Risk**

Készítő: Archives.com

Létrehozás: „Please help support your local public library” címmel a 2011-es National Library Week¹⁷ keretében készült felhívás, mely az elmúlt évek

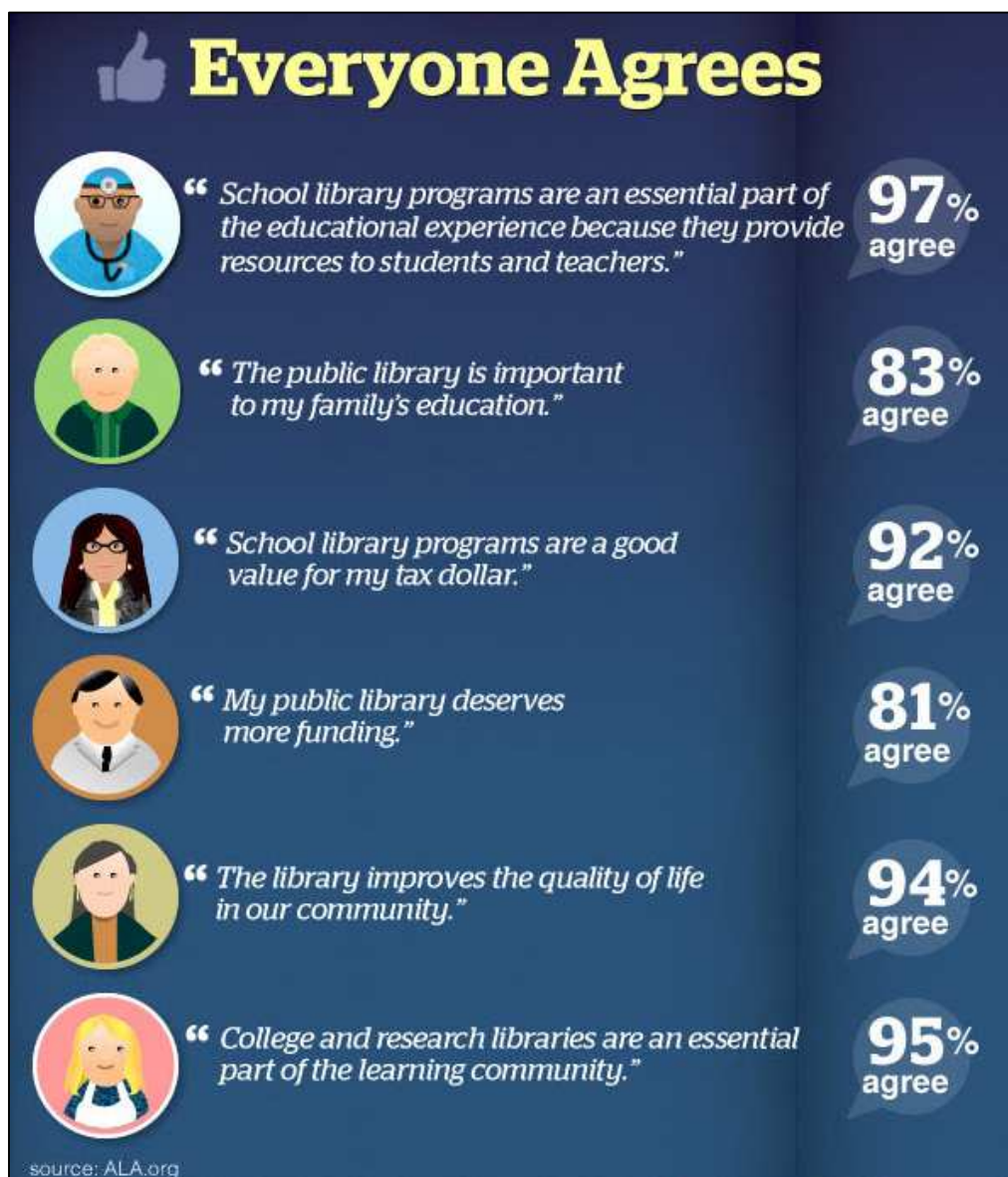
finanszírozásának problémáira, a megszorítások mértékére hívja fel a figyelmet, fókuszba helyezve a könyvtárhasználat volumenét és a felhasználók elégedettségét.

Tartalom: Az IMLS közlésére alapozva a támogatáscsökkenés becsült mértéke a válság következtében, a korábbi évekhez képest:

- 2009: 40%;
- 2010: 56,4%;
- 2011: 62% (8. ábra).

Forrás:

<http://www.archives.com/blog/industry-news/national-library-week-2011.html>

8. ábra Részlet a U.S. Public Libraries at Risk című infografikából

Forrás: <http://www.archives.com/blog/industry-news/national-library-week-2011.html>

XV. Cím: The Future of Libraries

Készítő: OpenSite

Létrehozás: 2013 januárjában az OpenSite ALA adatokból összeállított infografikája.

Tartalom: Az USA könyvtári rendszerére vonatkozó tényeket ábrázol:

- könyvtárlátogatók: a teljes lakosság 69%-a;
- elektronikus dokumentum: 2007-ben 38%, 2011-ben 67% szolgált e-bookot, míg 28% olvasókészüléket;
- honlap: 96% (ebből 68% Facebook, 39% Twitter, 34% blog, 29% fotómegosztó szolgáltatást is használ) (9. ábra).

Forrás:

<http://open-site.org/blog/the-future-of-libraries>

XVI. Cím: U.S. Public Libraries Weather the Storm

Készítő: ALA

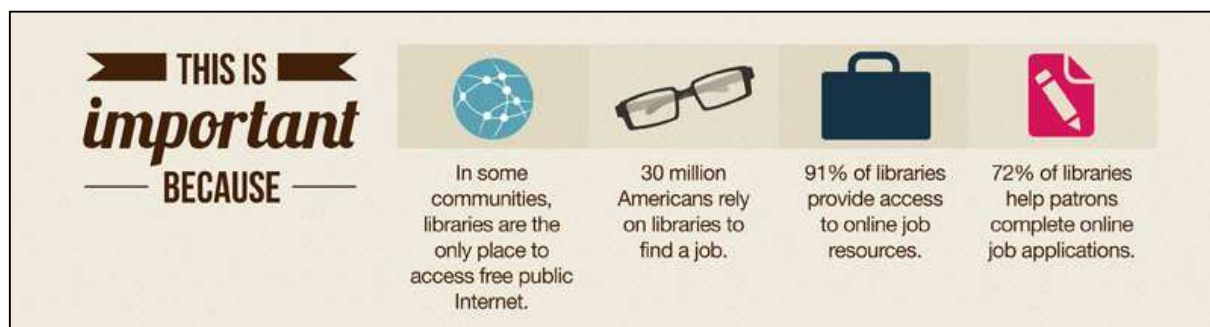
Létrehozás: Az ALA szakértői által, 2011–2012 közötti periódusra vonatkozó, kutatásaik alapján¹⁸ publikált összeállítás.

Tartalom: Az USA közkönyvtárai tényekben:

- internet: a könyvtárak 62%-a a térségben egyedül nyújt ingyenes hozzáférést, a wifi használat 74%-kal nőtt;
- álláskeresés: 76% segít az online álláskeresésben;
- képzés: 90% indít informatikai tanfolyamokat (36%-os növekedés);
- elektronikus források: 58%-kal nőtt a használatuk; az e-bookot szolgáltató könyvtárak aránya 2007-ben 38%, 2008-ban 52%, 2011-ben 67%, 2012-ben 76%; 39%-uk eszközt is kölcsönöz;
- pénzügyi adatok: folyamatos csökkenést figyelhető meg, 2009-re 40%-os, 2010-re 58%-os, 2011-re 60%-os, 2012-re 57%-os (10. ábra).

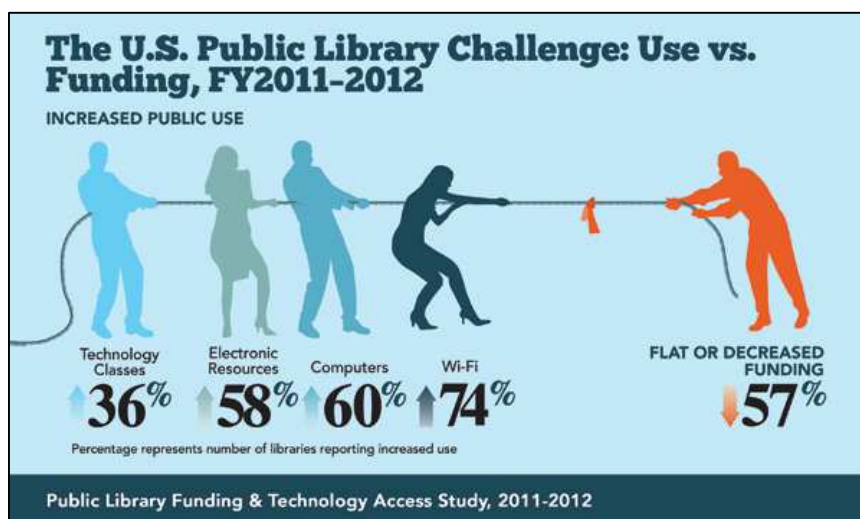
Forrás:

http://www.ala.org/research/plftas/2011_2012/weatheringthestorm

9. ábra Részlet a The Future of Libraries című infografikából

Forrás: <http://open-site.org/blog/the-future-of-libraries>

10. ábra Részlet a U.S. Public Libraries Weather the Storm című infografikából

Forrás: http://www.ala.org/research/sites/ala.org.research/files/content/initiatives/plftas/2011_2012/1_tugofwar.jpg

XVII. Cím: Public Library Stats

Készítő: Boston Public Library, Stephen Abram

Létrehozás: Stephen Abram könyvtári szakember (korábban ismertette Boston Public Library című grafikája) az ALA 2011-es adatait ábrázolja.

Tartalom: A teljes amerikai lakosság

- 65%-a könyvtárlátogató, ebből 6 % személyesen, 26% távoli számítógépes hozzáféréssel, 16% telefonon;
- könyvtárhasználói közül 36% egyszer sem járt a könyvtárban, 29% 1-5, 10% 6-10, 11% 11-25, 12% 25-ször több alkalommal járt ebben az évben könyvtárban (62% nem tudja);
- 60%-a birtokol olvasójegyet;
- 70%-a tökéletesen elégedett a közkönyvtári szolgáltatásokkal;
- 79%-a szerint a közkönyvtáraknak több támogatás járna.

Forrás:

<http://stephenslighthouse.com/2013/01/07/10-states-sticking-up-for-public-libraries>

XVIII. Cím: American Public Libraries & Community Internet Access

Készítő: Bill & Melinda Gates Foundation, Hyperakt

Létrehozás: A Hyperakt a Bill & Melinda Gates Alapítvánnyal együttműködve 2011–2012 folyamán kampányt indított a közkönyvtárak internetellátottságának fokozása érdekében. A grafika egyes elemei külön, kisebb méretű kártyákon is megjelentek.

Tartalom: Az USA-ban a 99%-ban elérhető könyvtári internetet a használók:

- 42%-a (32 millió fő) tanulásra;
- 40%-a (30 millió fő) munkakeresésre;
- 37%-a (28,5 millió fő) egészségügyi információk kutatására veszi igénybe (11. ábra).

Forrás: <http://hyperakt.com/items/gates-libraries>

11. ábra Részlet az *American Public Libraries & Community Internet Access* című infografikából

Forrás: <http://hyperakt.com/items/gates-libraries>

Belső pr, könyvtárosi hivatás az infografikákban

Szűkebb fókuszú infografikák, melyek a könyvtárosi hivatás iránt érdeklődők, pályaválasztók tájékoztatására szolgálnak. Visszatérő elemek például a könyvtárosok alapkompenciái, napi feladatai, életkori megoszlása vagy éppen átlagfizetése (hozzávetőlegesen 60 000 ezer amerikai dollár/év).

XIX. Cím: Library Science 101

Készítő: USC's Online Master of Library and Information Management

Létrehozás: 2013-ban a University of Southern California könyvtartudományi programjának keretében készült infografika, mely a könyvtárosok teendőit szemlélteti.

Tartalom: Könyvtártípusok szám szerinti megoszlása az USA-ban, napi könyvtárosrutin és a használók erről alkotott véleménye, Ranganathan öt törvénye.

Forrás: <http://visual.ly/library-science-101>

XX. Cím: A Librarian's Worth

Készítő: Masters in Education, ObizMedia

Létrehozás: A könyvtáros hivatás számszerűsített népszerűsítése.

Tartalom: A sztereotípiákkal való leszámolást tűzi ki céljául, ezért szemlélteti az amerikai könyvtárosok:

- átlagfizetését (56 547 amerikai dollár/év) a világ többi országához képest;
- átlagfizetésük kor szerinti megoszlását, illetve viszonyítását más a többi foglalkozáshoz;
- nem szerinti arányát;
- egy munkahetének teendőit percekre bontva;
- közösségért végzett szolgálatait (12. ábra).

Forrás:

<http://obizmedia.com/portfolio/a-librarians-worth>

XXI. Cím: Anatomy of a Librarian

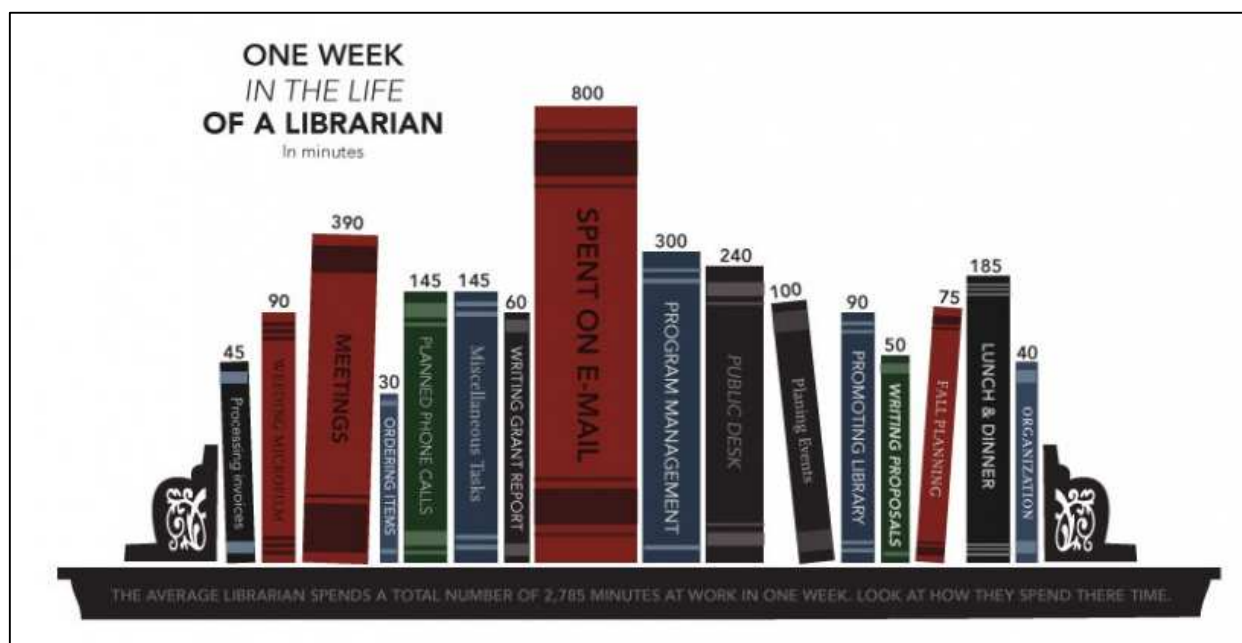
Készítő: ObizMedia

Létrehozás: Általános információforrások (LOC, Wikipédia) alapján, egy ismert továbbtanulással foglalkozó vállalkozás, a Master Degree Online.com által összeállított infografika.

Tartalom: A könyvtárosok alapkompenciái mellett demográfiai adatokat ismertetnek a szakmáról. Az USA könyvtárosainak korcsoportonkénti és nemi megoszlása: 20-24 évesek: 1%, 25-54 évesek: 75%, 55+ : 24%, az egészből nők: 78%, férfiak: 22%. A korcsoportokhoz az átlagos óradíjakat is közlik, grafikonon összevetve az alacsonyabb amerikai átlagbérrel és a jobban kereső kórházi ápolókéval. 2010-ben a könyvtáros átlagfizetése: 60 734 amerikai dollár/év (13. ábra).

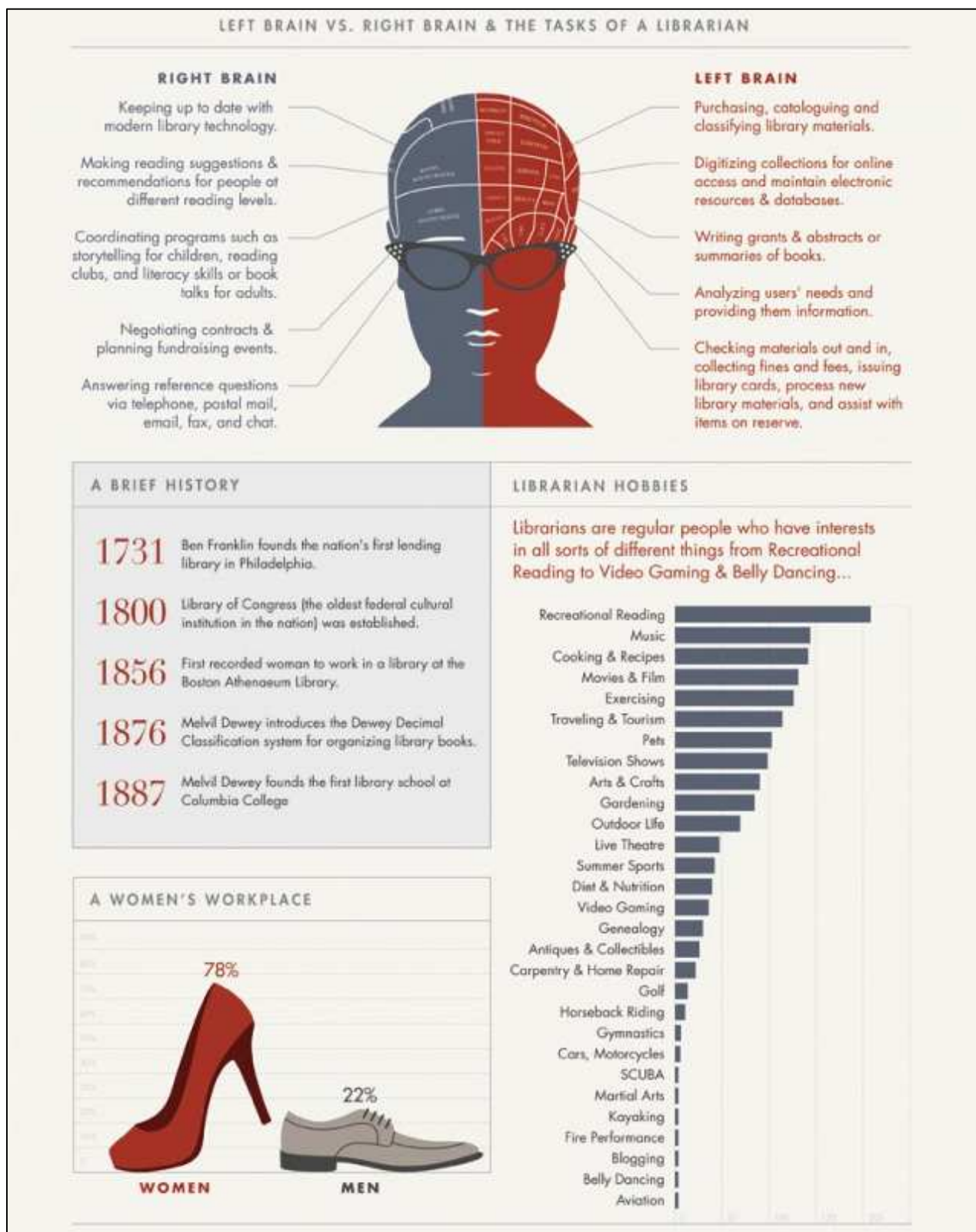
Forrás:

<http://www.dailyinfographic.com/anatomy-of-a-librarian-infographic>

12. ábra Részlet az A Librarian's Worth című infografikából

Forrás: <http://obizmedia.com/portfolio/a-librarians-worth>

13. ábra Részlet az Anatomy of a Librarian című infografikából
 Forrás: <http://www.dailyinfographic.com/anatomy-of-a-librarian-infographic>

XXII. Cím: Libraries of the Future

Készítő: oBixMedia

Létrehozás: A LibraryScienceList.com infografikája, mely Kristen Purcell, a State University of New York Librarians Association Annual Conference 2012-es rendezvényén elhangzott előadásából született.

Tartalom: A jelenlegi felhasználói szokások (okostelefon-használat, e-könyv olvasás) adatainak vizualizálása után kiemeli, hogy mely könyvtárosi feladatokra kell a jövőben hangsúlyt fektetnie a szakmának (14. ábra).

Forrás:

<http://librarysciencelist.com/libraries-of-the-future-visualization>

E-könyves infografikák

A következő elemek az elektronikus versus hagyományos, nyomtatott könyvek használatára vonatkozó infografikákat tartalmazzák. Az előállí-

tók a hagyományos könyvek és az e-bookok használati adatait bemutatva igyekeznek felhívni a figyelmet arra, hogy a könyvtárak állományának jelentős részét alkotó papíralapú információhordozók még mindig fontos szerepet játszanak a tudásközvetítésben.

XXIII. Cím: The Book is not Dead

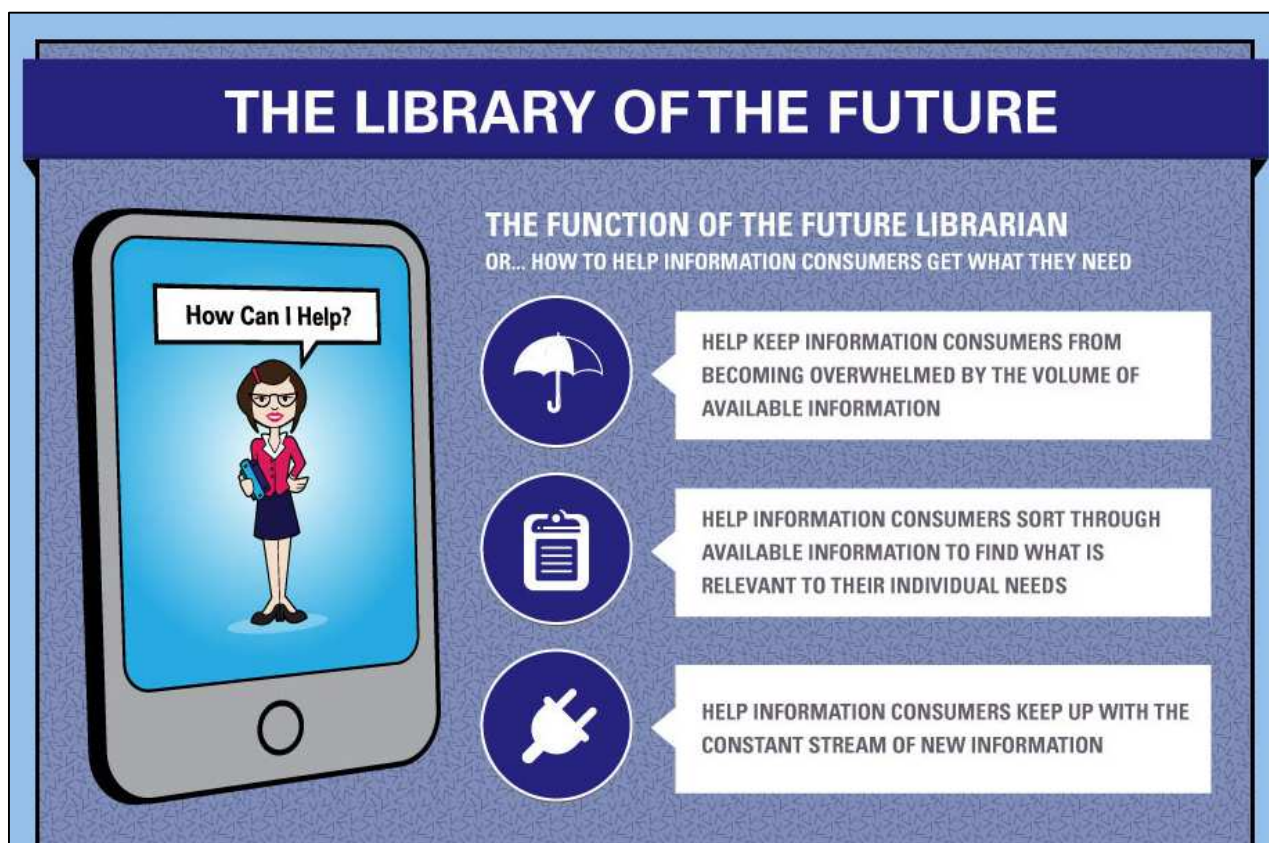
Készítő: License Direct

Létrehozás: 2013 decemberében a LicenseDirect a sajtóban könyveket temető írásokra reflektál statisztikákkal alátámasztott könyv- és e-könyvhasználati trendekről.

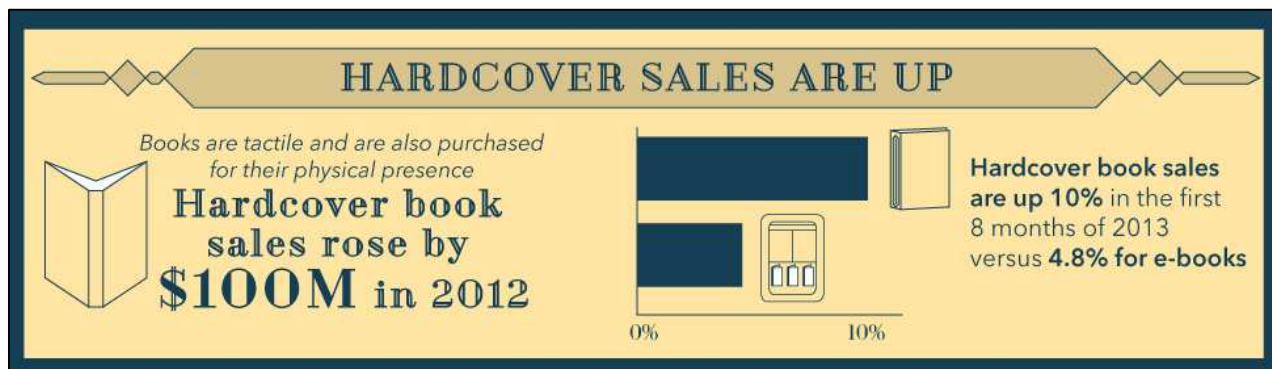
Tartalom: A hagyományos könyveladások 2012-ben 100 millió amerikai dollárt tettek ki. A nyomtatott könyvek eladásainak növekedése 10%-os volt 2013 első 8 hónapjában, míg ugyanebben az időszakban csak 4,8%-os mértékű az e-book eladások növekedése (15. ábra).

Forrás:

<http://licensedirect.com/news/the-book-is-not-dead-infographic>

14. ábra Részlet a Libraries of the Future című infografikából
Forrás: <http://librarysciencelist.com/libraries-of-the-future-visualization>

15. ábra Részlet a *The Book is not Dead* című infografikából
 Forrás: <http://licensedirect.com/news/the-book-is-not-dead-infographic>

XXIV. Cím: Libraries are Forever

Készítő: TeachingDegree

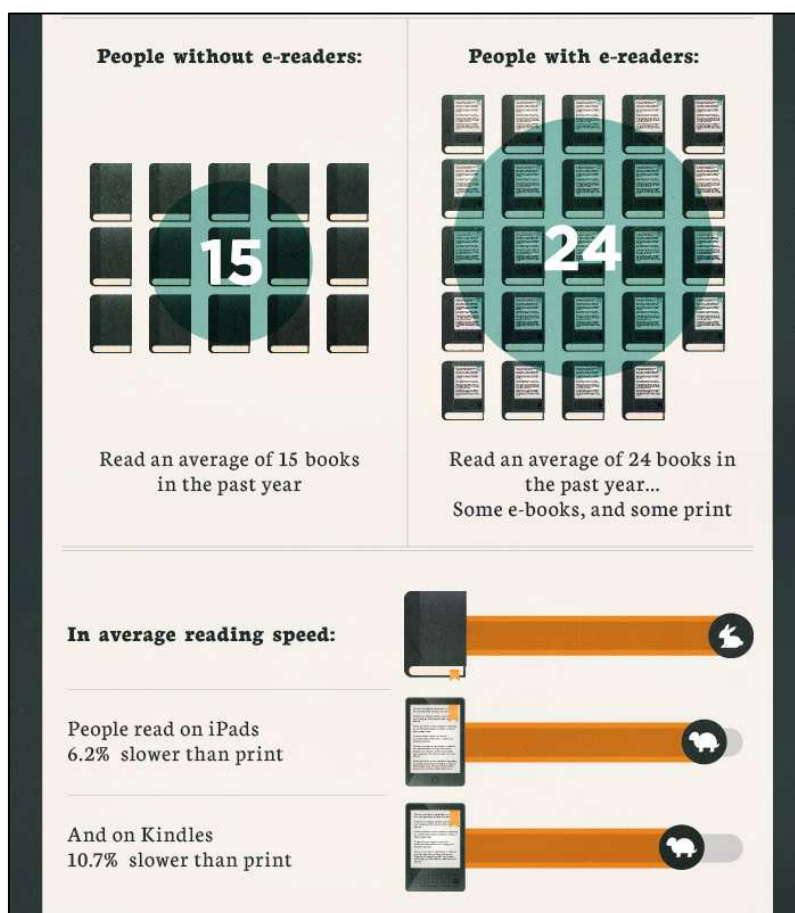
Létrehozás: A TeachingDegree 2012 novemberében készült összehasonlítása a print és elektronikus könyvekkel kapcsolatosan.

Tartalom: A 30 év alattiak 25%-a olvas e-book-formátumú könyveket, a 16 és 29 év közöttiek

60%-a rendszeres könyvtárhasználó, a teljes lakosság 17%-a pedig olvasott e-könyveket, 72%-a nyomtatottakat az elmúlt évben (16. ábra).

Forrás:

<http://www.teachingdegree.org/2012/11/26/ebooks-vs-print-books>

16. ábra Részlet a *Libraries are Forever* című infografikából
 Forrás: <http://www.teachingdegree.org/2012/11/26/ebooks-vs-print-books>

Az USA könyvtárügye az infografikák tükrében

Az USA közkönyvtári rendszerét a tárgyalt infografikákban feldolgozott közelmúltbéli (2007–2014) tényadatok biztonsággal jellemzik, melyet megerősítenek az IMLS által¹⁹ közzétett,²⁰ 2012-i évi²¹ hivatalos számok is:

- 1,5 milliárd könyvtárlátogató, mely az elmúlt tíz év távlatában 20,7%-os növekedést jelent;
- 2,2 milliárd tételt meghaladó kölcsönzés (ebből 60,1 millió elektronikus²²), mely az elmúlt tíz év távlatában 28%-os növekedést jelent;
- 11,5 milliárd amerikai dollár bevétel (inflációval korrigálva megegyezik a 2011-es szinttel);
- 136 851 teljes munkaidős könyvtáros;
- 4 millió rendezvényen több mint 92,6 millió ember vett részt;
- 271 146 nyilvános számítógépes munkaállomás;
- 340,5 millió keresés, mely megfelel a 2011-es szintnek, de az előző évekhez képest csökkenés érzékelhető (saját eszközök, pl. okostelefon, tablet elterjedése miatt);
- 87 179 314 elérhető e-book, 470 622 kutatható adatbázis.²³

„Az infografika jött, látott, győzött”²⁴ – Amerikában

Az Amerikai Egyesült Államokban, ahogy az élet minden területén, a könyvtári infografikák vonatkozásában is a bőség zavara fogad bennünket. A magyarországi helyzetre térve megállapítható, hogy fellelhetők ígéretes kezdeményezések (pl. Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtára²⁵ vagy az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Könyvtár- és Információ-tudományi Intézete²⁶ törekvéseiben), de a széles körű elterjedés még igencsak várat magára. Az infografika pedig olcsó és hatásos marketingeszközként segítheti a könyvtári szektor presztízsének emelését, a külső és a belső pr erősítését. Alkalmazásuk egyetlen hátránya a keletkezésük körül keresendő, azaz nincs uniformizált megoldás, a kreativitás, a befektetett munka a professzionális szoftverekkel sem spórolható meg, mert az infografikák „továbbra is egyéni megoldások alapján jönnek létre, hiszen nagyon nehéz olyan sablont mondani, amely vagy egymás után többször vagy különböző területeken is ugyanúgy működik.”²⁷

Irodalom

- ¹ Infografika = Wikipédia
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Infografika>
- ² CSATLÓS Márton – GELLÉRFI Gergő – MINKÓ Mihály – Z. KARVALICS László: Infografika és oktatáskutatás. Kutatás-indító tanulmány. Szeged, 2011. augusztus 22. 42 p. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) TÁMOP 3.1.1-08/1-2008-0002 „21. századi közoktatás – fejlesztés, koordináció” 8.2 elemi projekt
<http://infografika.ofi.hu/images/Infografika-oktatas-kutatas-indito.pdf>
- ³ Számos nemzetközi tudományos szakfolyóiratban található kapcsolódó cikkek, pl. International Journal of Image and Graphics (ISSN 0219-4678), Journal of Visual Communication and Image Representation (ISSN 1047-3203). Az egyik legnépszerűbb, magyarul is megjelent, gyakorlatorientált, ismeretterjesztő kézikönyv: McCANDLESS, David: Az információ gyönyörű – Infografika. Budapest, Typotex Kiadó. 2010. ISBN 978-9632792934
- ⁴ CSATLÓS, M. et al.: i. m. 6. p.
- ⁵ Uo.: 8. p.
- ⁶ Uo.: 9. p.
- ⁷ <http://visual.ly>
- ⁸ <http://piktochart.com>
- ⁹ Pl. 10 free tools for creating infographics
<http://www.creativebloq.com/infographic/tools-2131971>
- ¹⁰ Mi is az az infografika? Garnet Media
<http://www.garnetmedia.hu/blog/mi-is-az-az-infografika>
- ¹¹ Az Európai Unió intézményei is szívesen alkalmazzák tájékoztatási tevékenységük során az infografikákat. Pl. Infografika: a pénzügyi mentőcsomagok és a trojka szerepe. = Európai Parlament. Hírek. 2014. április 28.
<http://www.europarl.europa.eu/news/hu/news-room/content/20140425STO45128/html/Infografika-a-p%C3%A9nz%C3%BCgyi-ment%C5%91csomagok-%C3%A9s-a-trojka-szerepe>
- ¹² Az Index.hu által készített infografikák újraközlése megtekinthető:
<http://index.hu/24ora/?cimke=infografika>
A közelmúltból emlékeztető a Sosem tudja, hova álljon a metrón? Segítünk! című összeállításuk:
<http://velvet.hu/budapestma/2015/06/17/metro>
- ¹³ Az infografikák keletkezési ideje – a webes dokumentumok sajátosságainál fogva – nem mindig deríthető ki. Ahol sikerült az évszámot megtalálnunk és a tárgyalás szempontjából lényegesnek véltük, ott leírásainkban szerepeltettük.

- ¹⁴ KISZL Péter: Könyvtárak a közösségért – New York-ban. = TMT. 61. évf. 2014. 9. sz. p. 315–330.
http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5941&issue_id=563
és KISZL Péter: Alapítvány a könyvtárért: közgyűteményi forrásteremtés civil eszközökkel. = TMT. 62. évf. 2015. 6. sz. p. 223–245.
- ¹⁵ loc.gov
- ¹⁶ RAO, Govind C.: The Great Equalizer. The Case For Investing In the Toronto Public Library. Canadian Centre for Policy Alternatives. Ontario, November 2012. ISBN 978-1-77125-038-2
https://www.policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/Ontario%20Office/2012/11/Great_Equalizer_0.pdf
- ¹⁷ National Library Week History (ALA):
<http://www.ala.org/aboutala/1958/national-library-week-history>
- ¹⁸ Public Library Funding & Technology Access Study 2011-2012 (ALA):
http://www.ala.org/research/plftas/2011_2012
- ¹⁹ Láthattuk, hogy az infografikák készítői leggyakrabban az IMLS és az ALA forrásait veszik alapul, illetve saját gyűjtései mellett sokszor az ALA is az IMLS-re támaszkodik statisztikai kiadványaiban. Tanulmányunkban terjedelmi korlátok miatt nincs lehetőség az adatok ennél részletesebb tárgyalására, az érdeklődők számára a következő ALA oldalak áttekintését ajánljuk:
- Az ALA statisztikai kezdőlapja:
<http://www.ala.org/research/librarystats>
  - Egy jól használható brosúra 2012-ből: Facts About America's Libraries. ALA, September 2012
http://www.ala.org/offices/sites/ala.org.offices/files/content/QuotableFacts.2012_0.pdf
  - Értékes kiindulópontul szolgálhatnak az ALA közkönyvtári szervezetének (Public Library Association, PLA <http://www.ala.org/pla>) kiadványai, pl. a Public Libraries magazin internetes változata: The 2013 Public Library Data Service Statistical Report: Characteristics and Trends. March/April 2014
<http://publiclibrariesonline.org/2014/05/2013-plds>
- ²⁰ Public Libraries in the United States: F[iscal] Y[ear] 2012. Fast Fact. IMLS, December 2014
http://www.ims.gov/assets/1/AssetManager/Fast_Facts_PLS_FY2012.pdf
- ²¹ A 2013-i adatok részletes értékelése kéziratunk leadásával egyidejűleg jelent meg, a főbb mutatók gyorsjelentését még nem tette közzé az IMLS: Data File Documentation Public Libraries Survey Fiscal Year 2013. IMLS, August 2015
http://www.ims.gov/assets/1/AssetManager/fy2013_pls_data_file_documentation.pdf
- ²² The 2013 Public Library Data Service Statistical Report (i. m.)
- ²³ Public Libraries in the United States Survey: Fiscal Year 2012. IMLS. Washington, DC. December 2014
http://www.ims.gov/research/public_libraries_in_the_us_fy_2012_report.aspx és
http://www.ims.gov/assets/1/AssetManager/PLS_FY2012.pdf Supplementary Tables:
http://www.ims.gov/assets/1/AssetManager/FY2012%20PLS_Tables_8_thru_18A.pdf
- ²⁴ CSATLÓS et al.: i. m. 12. p.
- ²⁵ PUSKÁS Nikolett: Információs grafika a könyvtárban. = TMT. 61. évf. 2014. 11–12. sz. p. 456–459.
http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5980&issue_id=565
- ²⁶ KERÉKES Pál – KISZL Péter – TAKÁCS Dániel: E-könyvészet. A digitális könyvkultúra alapvonásai című kötetéhez készült infografika:
http://lis.elte.hu/KONYVTAR/e-konyveszet/infografika_e-konyveszet.pdf
- ²⁷ TAKÁCS Dániel: Külföldi könyvtári marketing – képekben. = Trendek a hazai és nemzetközi könyvtárügyben. Szerk. Kiszl Péter. Eger, Líceum Kiadó. 2013. 305. p. ISBN 978-963-9894-98-3

Az elektronikus dokumentumok letölthetőségének ellenőrzése: 2015. augusztus 23.

Beérkezett: 2015. IX. 4-én.

Barton Dávid

a BME OMIKK munkatársa.
E-mail: dbarton@omikk.bme.hu

Kiszl Péter

habilitált egyetemi docens,
az ELTE BTK Könyvtár- és
Információtudományi Intézetének
igazgatója, Információtudományi
Tanszékének és Könyvtártudományi
doktori programjának vezetője
E-mail: kiszl.peter@btk.elte.hu